

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра інформаційних систем та технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри інформаційних систем
та технологій, к.т.н., доцент

_____ Уткін Ю. В.
“ ____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

освітньо-професійна програма	Екологія
спеціальність	101 Екологія
галузь знань	10 Природничі науки
освітній ступінь	Бакалавр
факультет	агротехнологій та екології

Полтава
2020 – 2021 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційні системи та технології» для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Екологія спеціальності 101 Екологія.

Мова викладання державна

Розробник: Протас Н. М., доцент кафедри інформаційних систем та технологій, к.с.-г.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційних систем та технологій

Протокол від «___» _____ 20__ року №__

Схвалено науково-методичною радою спеціальності Екологія

Протокол від «___» _____ 20__ року №__

Голова _____ (_____)

© ПДАА 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (курс)	2
Семестр	3
Лекції (годин)	14
Практичні (семінарські) (годин)	–
Лабораторні (годин)	26
Навчальна практика	–
Самостійна робота (годин)	80
в т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота) (годин)	–
Вид підсумкового контролю	іспит

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

«Інформаційні системи та технології» – навчальна дисципліна загальної підготовки, що входить до переліку обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійних програм. Її вивчення потребує знань із основ дисципліни «Університетська освіта».

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: забезпечення достатнього рівня теоретичних знань про сутність інформації, інформаційної діяльності й інформаційних процесів; призначення, функціональні особливості сучасних інформаційних систем і технологій при виконанні повного циклу операцій із інформацією, а також формування умінь і практичних навичок ефективного використання сучасних інформаційних-комунікаційних технологій і систем у професійній діяльності.

Основні завдання навчальної дисципліни: ознайомлення із загальними методами формування та забезпечення інформаційних процесів; теоретичними основами впровадження інформаційних технологій; вивчення загальних закономірностей функціонування інформаційних систем; розвинення вмінь і навичок застосування прикладних комп'ютерних систем підготовки, пошуку, обробки й подання різних типів інформації; визначення критеріїв вибору та

застосування інформаційно-комунікаційних мереж і їх складових у забезпеченні комунікаційних зв'язків; формування системного підходу до автоматизованого розв'язання задач інформаційного супроводу фахової діяльності; засвоєння базових понять забезпечення захисту інформації.

Компетентності:

загальні:

- ЗК 2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові:

- ФК 10. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

Програмні результати навчання:

- ПРН 8. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.
- ПРН 10. Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи інформаційних відносин у суспільстві. Інформаційні технології як інструмент обробки інформації в процесі професійної діяльності.

Тема 2. Документування професійної діяльності та система організаційно-розпорядчої документації. Технології обробки текстової інформації.

Тема 3. Технології обробки документів засобами електронного офісу. Організація роботи та основні методи застосування пакетів прикладних програм загального призначення.

Тема 4. Технології табличної обробки структурованих даних.

Тема 5. Бази даних. Програмні засоби роботи з базами даних.

Тема 6. Сутність інформаційних систем. Використання автоматизованих інформаційних систем у професійній діяльності.

Тема 7. Мережні технології в забезпеченні комунікаційних зв'язків. Інформаційні ресурси локальної та глобальної комп'ютерної мережі Інтернет.

Тема 8. Інформаційна безпека. Апаратні та програмні засоби захисту інформації. Правове регулювання інформаційної сфери.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	лаб	с.р.
Тема 1. Теоретичні основи інформаційних відносин у суспільстві. Інформаційні технології як інструмент обробки інформації в процесі професійної діяльності	6	2	2	2
Тема 2. Документування професійної діяльності та система організаційно-розпорядчої документації. Технології обробки текстової інформації	21	2	4	15
Тема 3. Технології обробки документів засобами електронного офісу. Організація роботи та основні методи застосування пакетів прикладних програм загального призначення	12	2	2	8
Тема 4. Технології табличної обробки структурованих даних.	21	2	8	11
Тема 5. Бази даних. Програмні засоби роботи з базами даних	21	2	6	13
Тема 6. Сутність інформаційних систем. Використання автоматизованих інформаційних систем у професійній діяльності	15	2	2	11
Тема 7. Мережні технології в забезпеченні комунікаційних зв'язків. Інформаційні ресурси локальної та глобальної комп'ютерної мережі Інтернет	15	2	2	11
Тема 8. Інформаційна безпека. Апаратні та програмні засоби захисту інформації. Правове регулювання інформаційної сфери	9	0	0	9
Усього годин	120	14	26	80
ІСПИТ	27	–	–	–

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма
1	2	3
Тема 1. Теоретичні основи інформаційних відносин у суспільстві. Інформаційні технології як інструмент обробки інформації в процесі професійної діяльності		
1	Робота з об'єктами операційної системи Windows ** та стандартними програмами. Систематизація даних. Створення каталогів для системного збереження інформації	2
Тема 2. Документування професійної діяльності та система організаційно-розпорядчої документації. Технології обробки текстової інформації		
2	Технологія створення, редагування та оформлення документів засобами текстового процесора Microsoft Word	2
3	Обробка та подання інформації у вигляді таблиць і графічних об'єктів. Створення комплексних фахових документів	2
Тема 3. Технології обробки документів засобами електронного офісу. Організація роботи та основні методи застосування пакетів прикладних програм загального призначення		
4	Організація роботи та основні методи застосування пакетів прикладних програм загального призначення	2
Тема 4. Технології табличної обробки структурованих даних		
5	Створення табличних документів у середовищі процесора Microsoft Excel: технології введення даних і виконання обчислень	2
6	Обробка техніко-економічної інформації та візуальне подання даних екологічних досліджень засобами табличного процесора MS Excel	2
7	Автоматизація розв'язання задач з використанням електронних таблиць: зв'язування даних на різних аркушах книги Excel та аналіз даних	2
8	Використання можливостей табличного процесора Microsoft Excel в якості бази даних: Впорядкування та відбір даних. Виконання групових операцій	2
Тема 5. Бази даних. Програмні засоби роботи з базами даних		
9	Проектування елементарної бази даних галузі рослинництва. Створення інформаційних таблиць засобами СУБД Microsoft Access	2
10	Технологія створення та використання інформаційних запитів засобами СУБД Microsoft Access	2

1	2	3
11	Технологія роботи з формами та звітами СУБД Microsoft Access. Організація введення даних і підготовки вихідних документів для подальших досліджень	2
Тема 6. Сутність інформаційних систем. Використання автоматизованих інформаційних систем у професійній діяльності		
12	Огляд та використання автоматизованих інформаційних систем для аналізу й обробки даних екологічних досліджень	2
Тема 7. Мережні технології в забезпеченні комунікаційних зв'язків. Інформаційні ресурси локальної та глобальної комп'ютерної мережі Інтернет		
13	Інформаційні ресурси локальної та глобальної комп'ютерної мережі Інтернет для інформаційного забезпечення екологічних досліджень	2
Разом		26

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма
1	Тема 1. Теоретичні основи інформаційних відносин у суспільстві. Інформаційні технології як інструмент обробки інформації в процесі професійної діяльності	2
2	Тема 2. Документування професійної діяльності та система організаційно-розпорядчої документації. Технології обробки текстової інформації	15
3	Тема 3. Технології обробки документів засобами електронного офісу. Організація роботи та основні методи застосування пакетів прикладних програм загального призначення	8
4	Тема 4. Технології табличної обробки структурованих даних.	11
5	Тема 5. Бази даних. Програмні засоби роботи з базами даних	13
6	Тема 6. Сутність інформаційних систем. Використання автоматизованих інформаційних систем у професійній діяльності	11
7	Тема 7. Мережні технології в забезпеченні комунікаційних зв'язків. Інформаційні ресурси локальної та глобальної комп'ютерної мережі Інтернет	11
8	Тема 8. Інформаційна безпека. Апаратні та програмні засоби захисту інформації. Правове регулювання інформаційної сфери	9
Разом		80

7. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання, форми поточного і підсумкового контролю

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним рівня вище межі незадовільного навчання.

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання для поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- робота на лекціях і ведення конспекту (0–1 бал);
- виконання завдань лабораторних робіт (0–2 бали);
- оформлення та захист звітів із лабораторних робіт (0–2 бали);
- виконання завдань самостійної роботи (виконання завдань на ПК, підготовка інформаційних повідомлень за темами навчальної дисципліни (0–2 бали), або альтернативні форми роботи*);
- виконання контрольної роботи на ПК (0–5 балів).

Форма проведення *підсумкового контролю* згідно з робочим та навчальним планом у здобувачів денної форми навчання – іспит.

Критерії оцінювання видів навчальної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання

робота на лекціях і ведення конспекту (0–1 бал):

- *зосередженість і уважність, повне ведення конспекту всього теоретичного матеріалу, активна робота на лекції – 1 бал;*
- *посередня зосередженість та сконцентрованість, ведення скороченого конспекту теоретичного матеріалу – 0,5 балів;*
- *відсутність на лекції – 0 балів.*

виконання завдань лабораторних робіт (0–2 бали):

- *завдання лабораторної роботи самостійно та правильно виконано в повному обсязі – 2 бали;*
- *завдання лабораторної роботи виконано не в повному обсязі, або виконано повністю з помилками – 1 бал;*
- *завдання лабораторної роботи не виконано, або ж введено лише вихідні дані – 0 балів;*

оформлення та захист звітів із лабораторних робіт (0–2 бали):

- *звіт оформлено згідно вимог, здобувач навів правильні відповіді на всі контрольні питання та продемонстрував вміння роботи на ПК із відповідним програмним продуктом – 2 бали;*
- *звіт оформлено з недоліками, здобувач навів правильні відповіді на половину контрольних питань і продемонстрував посередні вміння роботи на ПК із відповідним програмним продуктом – 1 бал;*

---

* виступ із презентацією за темами дисципліни; підготовка доповіді на студентську наукову конференцію; участь у конкурсах із даної дисципліни: комп'ютерних розробок, кросвордів, конспектів, тощо; участь в олімпіаді (5 балів).

- здобувач не навів жодної правильної відповіді на контрольні питання і продемонстрував відсутність вмінь роботи на ПК із відповідним програмним продуктом – 0 балів.

виконання завдань самостійної роботи (0–2 бали):

- завдання виконано в повному обсязі і без помилок – 2 бали;
- завдання виконано в повному обсязі, але з помилками, або виконано частково – 1 бал;
- не виконано жодного завдання або на ПК введено лише вхідні дані – 0 балів;

виконання контрольної роботи на ПК (0–5 балів):

- здобувач правильно і самостійно виконав усі завдання контрольної роботи на ПК – 5 балів;
- здобувач правильно і самостійно створив структуру таблиці для розв'язання задачі, правильно ввів вхідні дані, виконав усі необхідні розрахунки і завдання, але допустив незначні помилки при написанні формул – 4 бали;
- здобувач правильно і самостійно створив структуру таблиці для розв'язання задачі, правильно ввів вхідні дані, виконав не всі розрахунки і завдання, і/або допустив помилки при написанні формул – 3 бали;
- здобувач створив структуру таблиці для розв'язання задачі з неточностями, ввів вхідні дані, допустив суттєві помилки при виконанні обчислень – 2 бали;
- здобувач створив лише структуру таблиці та ввів вхідні дані – 1 бал;
- здобувач не виконав жодного завдання з контрольної роботи, не зміг організувати введення даних – 0 балів.

виконання завдань на іспиті (0–20 балів):

Кожен варіант екзаменаційного білету містить чотири завдання: тест за матеріалами дисципліни та три практичних завдання.

За відповіді на тест максимально можна отримати 5 балів.

Правильне виконання кожного практичного завдання оцінюється в 5 балів.

Таким чином, під час іспиту за виконання усіх завдань екзаменаційного білету здобувач вищої освіти може отримати 20 балів.

Критерії оцінювання відповідей на тест екзаменаційного білету (0-5 балів):

Оцінка за тест розраховується автоматично, у залежності від кількості правильних відповідей на питання:

- 5 балів – від 90 % правильних відповідей;
- 4 бали – від 75 % правильних відповідей;
- 3 бали – від 60 % правильних відповідей;
- 2 бали – від 35 % правильних відповідей;
- 1 бал – від 10 % правильних відповідей;
- 0 балів – менше 10% правильних відповідей

Критерії оцінювання виконання кожного практичного завдання екзаменаційного білету (0-5 балів):

- 5 балів – відмінне виконання завдання, вільне володіння відповідним програмним продуктом на ПК;
- 4 бали – вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками; упевнене володіння відповідним програмним продуктом на ПК; правильне введення, форматування і збереження даних;
- 3 бали – в цілому правильна робота з незначною кількістю помилок; посереднє володіння відповідним програмним продуктом на ПК; правильне введення, форматування і збереження даних;

- 2 бали – завдання виконано зі значною кількістю недоліків; невпевнене володіння відповідним програмним продуктом на ПК; правильне введення і збереження даних без використання прийомів форматування документів;
- 1 бал – виконання завдань на рівні введення і збереження вхідних даних; невміння виконувати основні операції у певній програмі
- 0 балів – завдання не виконано.

8. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти						Разом
	робота на лекціях і ведення конспекту	виконання завдань лабораторних робіт	оформлення та захист звітів із лабораторних робіт	виконання завдань самостійної роботи*	виконання контрольної роботи на ПК	альтернатива	
Тема 1. Теоретичні основи інформаційних відносин у суспільстві. Інформаційні технології як інструмент обробки інформації в процесі професійної діяльності	1	2	2	2		...	7
Тема 2. Документування професійної діяльності та система організаційно-розпорядчої документації. Технології обробки текстової інформації	1	4	4	2		...	11
Тема 3. Технології обробки документів засобами електронного офісу. Організація роботи та основні методи застосування пакетів прикладних програм загального призначення	1	2	2	2		...	7
Тема 4. Технології табличної обробки структурованих даних	1	8	8	2	5	...	24
Тема 5. Бази даних. Програмні засоби роботи з базами даних	1	6	6	2		...	15
Тема 6. Сутність інформаційних систем. Використання автоматизованих інформаційних систем у професійній діяльності	1	2	2	2		...	7
Тема 7. Мережні технології в забезпеченні комунікаційних зв'язків. Інформаційні ресурси локальної та глобальної комп'ютерної мережі Інтернет	1	2	2	2		...	7
Тема 8. Інформаційна безпека. Апаратні та програмні засоби захисту інформації. Правове регулювання інформаційної сфери	0	0	0	2		...	2
Іспит							20
Разом	7	26	26	16	5	...	100

* нарахування балів за оформлення звітів із лабораторних робіт (як одного із завдань самостійної роботи) включено в попередню графу таблиці

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечують спеціалізована комп'ютерна лабораторія 209 кафедри інформаційних систем та технологій .

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Войтюшенко Н. М. Інформатика і комп'ютерна техніка: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2006. 568 с.
2. Зацеркляний М. М., Мельников О. Ф., Струков В. М. Основи комп'ютерних технологій для економістів. К.: ВД «Професіонал», 2007. 672 с.
3. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: підручник / Баженов В.А. та ін. К.: Каравела, 2003. 464 с.
4. Козловський А. В., Паночишин Ю. М., Погріщук Б. В. Комп'ютерна техніка та інформаційні технології: навчальний посібник. К.: Знання, 2012. 463 с.
5. Маренич М. М., Кондратюк М. І., Копішинська О. П., Уткін Ю. В. Інформаційні технології в агрономії: навчальний посібник. Харків: Вид.-во «Фінарт», 2017. 352 с.
6. Тарасенко Р. О., Гаріна С. М., Рабоча Т. П. Інформаційні технології: навчальний посібник. К.: Вид.-во «Алефа», 2009. 312 с.
7. Тхір І. Л., Калушка В. П., Юзьків А. В. Посібник користувача ПК. Тернопіль: СМП «Астон», 2002. 718 с.

Допоміжні

1. Білик В. М., Костирко В. С. Інформаційні технології та системи: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2006. 232 с.
2. Галич О. А., Копішинська О. П., Уткін Ю. В. Управління інформаційними зв'язками та бізнес-процесами: навчальний посібник. Харків: Фінарт, 2016. 244 с.
3. Грег Перри. Microsoft Office 2007. Все в одном. М.: ООО «И.Д.Вильямс», 2008. 608 с.
4. Григорків В. С. Інформаційні технології: [Навч. посібник] / В. С. Григорків, Л. Л. Маханець, Р. Р. Білоскурський, О. Ю. Якутова, А. В. Верстяк. – Чернівці: Книги - ХХІ, 2008. 463 с.
5. Грицюк П. М. Інформаційні технології: [Навч. посібник] [Електронний ресурс]/ [П. М. Грицюк, В. І. Бредюк, В. Б. Василів та ін.].– Рівне: НУВГП, 2017. 311 с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6757>.

6. Грицунов О. В. Інформаційні системи та технології: навчальний посібник. Харків: ХНАМГ, 2010. 222 с. URI: http://eprints.kname.edu.ua/20889/1/Gritsunov_2.pdf.
7. Дьяконов В.П. Internet: Настольная книга пользователя. М.: Солон, 2002. 656 с.
8. Зайченко Ю.П. Комп'ютерні мережі: посібник. К.: Слово, 2003. 256 с.
9. Згуровський М. З., Коваленко І. І., Михайленко В. М. Вступ до комп'ютерних інформаційних технологій: навч.посібник. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. 263 с.
10. Інформаційні технології : [підручник] / [Макарова М. В., Гаркуша С. В., Білоусько Т. М., Гаркуша О. В.]; за заг. ред. д.е.н., проф. М. В. Макарової. – Суми : Університетська книга, 2011. – 480 с.
11. Киселев С.В. Офисные приложения MS Office. М.: «Академия», 2011. 80 с.
12. Компьютер для студентов, аспирантов и преподавателей. Самоучитель: учебное пособие / под. ред. Комягина В. Б. М.: Издательство ТРИУМФ, 2002. 656 с.
13. Корнелл П. Анализ данных в Excel. Просто как дважды два. М.:«Эксмо», 2007. 216 с.
14. Леонтьев В. П. Office 2010. Карманный справочник. – М.: ОЛМА Медиа Групп, 2010. 608 с.
15. Ткаченко В. А. Інформаційні технології: [Навч. посібник]/ В. А. Ткаченко, Г. Ю. Під'ячий, В. А. Рябик. – Харків: НТУ «ХП», 2011. – 312 с.

Інформаційні ресурси

1. Про інформацію [Електронний ресурс] : закон України. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
2. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
3. Електронний навчальний ресурс «ІНФОРМАТИКА+».– Режим доступу: <https://informatika-resurs.jimdofree.com/>
4. ExcelTABLE работа с таблицями. – Режим доступу: <https://exceltable.com/>
5. Сайт Державної служби статистики України. Офіційний сайт: www.ukrstat.gov.ua
6. Сайт ПДАА; сайти комп'ютерних журналів тощо.
7. Українські підручники он-лайн (комп'ютерний цикл). – Режим доступу: pidruchniki.ws/informatika/
8. Центр довідки та навчання Office. – Режим доступу: <https://support.office.com/uk-ua/excel>